

Miljø- og Fødevarerministeriet
Departementet
Erhvervsregulering
mfvm@mfvm.dk
cc lisvi@mfvm.dk

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

J.nr. 2019-5356 hørings svar fra Landbrug & Fødevarer vedr. udkast til ny husdyrgødningsbekendtgørelse og udkast til ændret bioaskebekendtgørelse

Miljø- og Fødevarerministeriet har den 25. april 2019 sendt udkast til husdyrgødningsbekendtgørelsen og bioaskebekendtgørelsen i høring. Landbrug & Fødevarer har følgende bemærkninger til de foreslåede ændringer.

Generelle kommentarer

Som det indledningsvis fremgår af høringsbrevet, er størstedelen af bekendtgørelsen en genudstedelse. De største indholdsmæssige ændringer er:

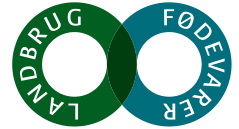
- Indarbejdelsen af bioaske i reglerne om anvendelse af gødning og
- Krav til udbringning af visse typer kunstgødning

Indarbejdelse af bioaske i reglerne om anvendelse af gødning betyder, at anvendelse af bioaske for så vidt angår tilførsel af fosfor til markerne og opbevaring, fremover reguleres i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Indarbejdelsen af reglerne for anvendelsen af bioaske i husdyrgødningsbekendtgørelsen betyder også, at bioaske fremover skal leve op til en række anvendelsesretningslinjer i lighed med husdyrgødning (lukkeperioder, forbud mod udkørsel på frossen jord etc). Reguleringen af tungmetaller og miljøfremmede stoffer i bioaske vil dog fremover stadig ligge i bioaskebekendtgørelsen. Vi skal opfordre til, at vejledningen til husdyrgødningsbekendtgørelsen kommer til at indeholde øvrige miljøregler for bioaske vedr. grænseværdier for tungmetaller og tørstof mv. fra bioaskebekendtgørelsen, så brugeren af bioaske ikke skal finde disse informationer flere forskellige steder. Tilsvarende gør sig i øvrigt gældende for reguleringen af miljøfremmede stoffer og tungmetaller for affald til jordbrugsformål, derfor bør affald til jord bekendtgørelsens regler om miljøfremmede stoffer og tungmetaller også fremgå af vejledningen til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Med hensyn til muligheden for at fratække fosfor i ejendommens fosforregskab, når halm leveres til forbrændingsanlæg og asken tages retur, er det vores opfattelse, at dette princip bør gælde for al halm, som leveres ud af ejendommen og hvor fosforen returneres som aske, afgasset biomasse eller andet, jf. vores specifikke kommentarer til § 40, stk. 6.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem *Landbrugsrådet*, *Danske Slagterier*, *Dansk Svineproduktion*, *Dansk Landbrug* med *Dansk Landbrugs Medier* og *Dansk Landbrugsrådgivning*, samt væsentlige dele af *Mejeriforeningens* aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

Specifikke kommentarer, som vedrører de konkrete ændringsforslag i høringsudkastet

Ad § 4, nr. 12, samt høringsbrevets afsnit 1.2.3.

Vi har forståelse for, at man i bekendtgørelsen ønsker at anvende begrebet "kunstgødning", når det er den betegnelse, der er valgt i forslaget til ny gødskningslov i stedet for "handelsgødning". Vi er også enige i hensigten med denne ændring i gødskningsloven, nemlig at åbne for at handelsgødning også kan være baseret på organiske råvarer. Men "kunstgødning" er misvisende, fordi det ikke nødvendigvis er "kunstigt" fremstillet. Kaliumchlorid og mange salte graves direkte op af jorden. "Kunstgødning" giver uheldige associationer, og derfor bør der findes et mere neutralt udtryk. Det omfatter vel i øvrigt alle gødninger, der reguleres efter "handelsgødningslovgivningen". Man kunne vel blot definere "Handelsgødning" i bekendtgørelsen.

Ad § 4, nr. 30

Den foreslåede tekst

"Fast overdækning: flydedug, teltoverdækning eller låg af beton eller af lignende fast og tæt materiale"

foreslås ændret til

"Fast overdækning: flydedug, teltoverdækning, låg af beton eller af lignende fast og tæt materiale"

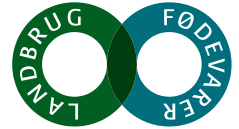
Ad § 5 stk. 2, samt høringsbrevets 1.3.1

Pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg for husdyrgødning til kødædende pelsdyr er med høringsudkastet foreslået ændret til "husdyranlæg til kødædende pelsdyr". Det fremgår af følgebrevet til udkast til bekendtgørelsesændringerne, at der alene er tale om en sproglig tilretning af bestemmelserne, og at det ikke er tilsigtet, at der skal ske indholdsmæssige ændringer.

Vi forslår, at det klart defineres, hvad der forstås ved "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" f.eks. under § 4. Med henvisningen til § 5 stk. 1, hvor der efter husdyranlæg er tilføjet "*herunder stalde, læskure m.v., gødningsopbevaringsanlæg, og ensilageopbevaringsanlæg...*" kan man få den opfattelse, at der under husdyranlæg til kødædende pelsdyr også hører opbevaringsanlæg. En sådan misforståelse vil være uheldig, da dette vil føre til en opfattelse af, at forbudszonerne for opbevaringsanlæg strammes på husdyrbrug med kødædende pelsdyr.

Ad § 5 stk. 5

Muligheden for at dispensere for afstandskravene i § 5, stk. 1, for ikke fast placerede husdyranlæg hilser vi velkommen, men vi forstår ikke baggrunden for samtidig at fjerne muligheden for at dispensere fra afstandskravet til nabobeboelse for fast placerede læskure, hvor naboen giver skriftligt samtykke til det. Vi savner en begrundelse for, at denne mulighed for dispensation fjernes, da vi ikke har kendskab til, at den i praksis har givet problemer. Vi foreslår derfor bestemmelsen videreført.

Ad § 7, stk. 1, samt høringsbrevets afsnit 1.3.3

Reglerne vedr. det særlige afstandskrav for folde til svin ændres, så det fremover kun gælder, når der *på ejendommen* er mere end 40 svin over 35 kg. Tidligere var grænsen over 15 svin på mindst 35 kg pr. mark. Der er derfor reelt tale om en stramning, fordi der ikke skelnes mellem, om dyrene er på fold eller i stald. Vi skal derfor foreslå, at de 40 er pr. mark.

Ad § 9 stk. 5 anden linje

Den foreslåede tekst

"...føres til et husdyranlæg på samme ejendom..."

foreslås ændret til

"...føres til et husdyranlæg på samme bedrift..."

Begrundelsen er, at husdyrgødning og gødningsregnskab håndteres på bedriftsniveau.

Ad § 9 stk. 6

Ordlyden er blevet ændret:

Fra: Der må ikke tilbageføres fast husdyrgødning fra opbevaringsanlæg m.v. omfattet af stk. 3, nr. 2, til opsamlingsanlæg eller anlæg m.v. omfattet af stk. 1.

Til: Der må ikke tilbageføres husdyrgødning fra gødningsopbevaringsanlæg til husdyranlæg.

Denne nye formulering bør knyttes til en overgangsregel, der beskriver, at dette kun gælder for nye anlæg, eller at visse systemer er undtaget. Det skyldes, at der i dag eksisterer anlæg på minkfarme, der er indrettet på den måde, at bagskyl sker i selve gyllerenden.

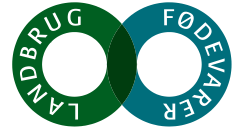
Ad § 16, stk. 2, samt høringsbrevets afsnit 1.7.3

Forslag til bestemmelse om, at anlæg med udlægger og gødningskegle skal være etableret senest 1. august 2019 for at være undtaget overdækningskravet ved daglig tilførsel, er en skærpelse og ikke en præcisering, uanset at der næppe etableres mange af den type anlæg nu og fremover. Sidste komma i forslag til § 16, stk. 2, bør derfor fjernes.

Der er generelt behov for at diskutere overdækningskravet i visse specifikke gødningsopbevaringsystemer, fx lukkede gødningshuse.

Ad § 19, stk. 1

Bestemmelsen om, at døgnnedbøren skal være mere end 0,1 mm, for at det tæller som nedbørsdøgn, er fjernet. Det er en vigtig afgrænsning, og bør indføres igen, så det er entydigt, hvilken minimumsnedbørsmængde, der skal registreres i et døgn, for at det tæller som nedbørsdøgn.

Ad § 19, stk. 3

Der er tale om en skærpeelse af den eksisterende regulering. Vi har svært ved at se behovet for et afstandskrav for ammoniakludning af halm ift. kategori 1 og 2 natur. Ammoniakludning af halm er som udgangspunkt forbudt, og vil kun forekomme helt undtagelsesvist. Der må være tale om en meget teoretisk risiko for skadevirkning på natur, så vi mener af principielle grunde, at det foreslåede afstandskrav bør udelades.

Ad § 27, stk. 12

Der indføres krav om nedbringning af svovlsur ammoniak udenfor perioden 1. februar til 1. april. Kravet gælder også for mekanisk blandende gødninger, som indeholder svovlsur ammoniak. Imidlertid deklareres blandingskomponenterne i mekanisk blandede gødninger ikke, så derfor kan brugeren ikke umiddelbart vide, om gødningen indeholder svovlsur ammoniak. Mange landmænd kan derfor uforvarende komme til at overtræde reglerne. Landbrug & Fødevarer forslår derfor, at reglen kun omfatter ren svovlsur ammoniak, og at mekanisk blandende gødninger friholdes i denne bekendtgørelse. Regulering af mekanisk blandede gødninger med indhold af svovlsur ammoniak kan evt. overvejes på et senere tidspunkt, når der er etableret et praktisk anvendelige system til deklaration og dokumentation for sammensætning af mekanisk blandede gødninger. Vi vil opfordre MFVM til at gå i dialog med Landbrug & Fødevarer og grovvarebranchen med det formål at finde en administrativ enkel og ubureaukratisk model.

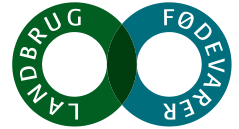
Ad § 28, stk. 9

Bestemmelsen om forlængelse af udbringningsfristen for flydende husdyrgødning mv. til 15. oktober omlægges til kommuneniveau, hvilket er fornuftigt, da det giver en mere detaljeret opgørelse. Af administrative årsager ændres referenceperioden fra klimanormalen fra 1961-91 til at være seneste dekade (2006-15). Miljø- og Fødevarerministeriet har tidligere oplyst, at den påtænkte ændring er af teknisk karakter. Imidlertid får ændringen betydelige konsekvenser i praksis, idet muligheden for at kunne udnytte undtagelsen vil falde betydeligt, fordi dekadetallene for den relevante periode er betydeligt højere end for klimanormalen.

Dekadetal er behæftet med betydelig større usikkerhed end klimanormalen, fordi det kun er gennemsnit af 10 år – især, når man neddeler på måneder. Ekstrem nedbør i en given måned et enkelt år, vil få afgørende betydning for gennemsnittet.

I tabellen nedenfor er anført både klimanormal og dekadetal opdelt på måneder. Nederst er vist summen for maj til september og august til september. I august er nedbøren ifølge tabellen øget med 48 pct. mens den slet ikke er øget i september. Det er naturligvis tilfældigheder, der spiller ind, og viser, at dekadetal på månedsniveau er for usikre. Ud fra dekadetallene kan man få den opfattelse, at sommernedbøren generelt stiger betydeligt bl.a. på grund af klimaændringerne, og at den største stigning vil ske om sommeren. På [Miljøstyrelsens hjemmeside om klimatilpasning](#) står der imidlertid følgende: *"Mere regn. Vi får mere regn om vinteren og mindre om sommeren."* Dekadetallene er således ikke nødvendigvis retvisende for det fremtidige vejr.

Ifølge den gældende bekendtgørelse skal nedbøren fra uge 21-38 (ca. maj til september) være højere end normalen og fra uge 30-38 (ca. august og september) være mere end 30 pct. højere end normalen. Når normalen øges henholdsvis 16 og 23 pct. for de to perioder vil der være betydeligt færre situationer, hvor undtagelsen kan benyttes.

Klimanormal (1961-90) og dekadetal (2006-15). Kilde: DMI

	Klimanormal, 1961-1990	Dekadetal, 2006-2015	Stigning, mm	Stigning, pct.
Jan	57	67	10	18
Feb	38	43	5	13
Mar	46	40	-6	-13
Apr	41	30	-11	-27
Maj	48	50	2	4
Jun	55	64	9	16
Jul	66	73	7	11
Aug	67	99	32	48
Sep	73	73	0	0
Okt	76	83	7	9
Nov	79	77	-2	-3
Dec	66	83	17	26
Hele året	712	782	70	10
Maj- sept.	309	359	50	16
Aug.-sept.	140	172	32	23

Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at der ikke anvendes dekadetal, for blot én periode, men som minimum skal anvendes gennemsnittet af tre dekader. Derudover bør som minimum de 30 pct., som normalen skal overskrides, justeres (sænkes), så det sikres, at sandsynligheden for at kunne udnytte undtagelsen forbliver den samme, og at den tekniske ændring ikke bliver en skjult stramning af undtagelsesbestemmelsen.

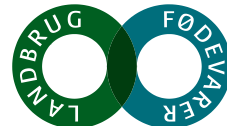
Derudover er det anført, at undtagelsen gælder for "marker", som hovedsageligt ligger i en kommune, som overholder kravene for undtagelsen. Rent administrativt er det bøvlet at administrere undtagelsen på markniveau. Landbrug & Fødevarer foreslår, at ordet "marker" ændres til "jordbrugsvirksomheden", således at hele virksomheden er omfattet, eller også er den ikke. Den foreslåede tolkning vil i øvrigt være parallel med tolkningen af, hvordan en virksomheds marker er omfattet af den årlige kvælstofprognose, som også opgøres på kommuneniveau.

§ 31. stk. 2

Afgørelse af hvornår en regnbygge har været en 20-års hændelse, kan blive meget bureaukratisk. Der må kraftigt opfordres til, at der udarbejdes nogle enkle retningslinjer til kommunerne om, hvordan der på baggrund af DMI's analyser kan træffes afgørelse om 20-års hændelser.

Ad § 38. stk. 2

Der er indført en ny bestemmelse om, at en modtagers fosforloft er det loft, som han får oplyst af afgiveren. Loftet kan være op til 1 kg P højere end det beregnede fosforloft, "hvis aftalen om overførsel af husdyrgødning indgås i løbet af planperioden". Der skelnes altså nu mellem, om aftalen er indgået i planperioden eller ej. Det må anses som særdeles vanskeligt at dokumentere, hvornår aftalen er indgået. Landbrug & Fødevarer foreslår, at 1 kg-reglen kommer til at gælde uanset, hvornår aftalen er indgået.

Ad § 39, stk. 2

Der skal udtages jordprøver på alle virksomhedens marker, og det fremgår, at det er efter den markopdeling, som anvendes ved beregning af kvælstofkvoten. Det giver en udfordring ved midlertidigt opdelte marker. F.eks. hvis mark 1-0 opdeles i mark 1-0 og 1-1, hvis man f.eks. ikke nåede at så hele marken til med vintersæd, og så sår vårsæd i resten. I sådanne situationer bør jordprøven for den oprindelige mark 1-0 gælde for begge delmarker. Landbrug & Fødevarer foreslår derfor, at der ikke henvises til markopdelingen ved kvælstofkvoteberegningen, men at der blot står "marker". Derved kan ordet tolkes som hovedmarker. Hvis en markopdeling sker i længere tid end 5 år, så vil der fremover skulle tages separate jordprøver på delmarkerne. Det vil være naturligt, da delmarkerne efterhånden kan få betydende forskelle i forhistorie.

Ad § 39, stk. 1, 4)

Der skal som minimum udtages en prøve pr. mark. Der bør indføres en minimumstørrelse af marken, før der er krav om udtagning af jordprøver. Minimumstørrelsen kunne f.eks. være 2 ha. Alternativt bør der udtages en prøve for hver 5 ha harmoniareal fordelt over hele bedriften. Således at en bedrift på 100 ha max. skal udtage 20 jordprøver – uanset størrelsen af markerne. På den måde vil reglerne om jordprøver svare til reglerne i undtagelsesbestemmelsen.

Ad § 40, stk. 6

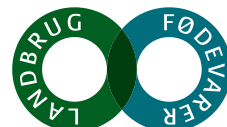
Landbrug & Fødevarer hilser velkomment, at der indføres mulighed for fradrag i fosforforbruget i tilfælde af, at en virksomhed leverer halm til et fyringsanlæg og modtager halmaske derfra. Samme mulighed bør indføres for virksomheder, der leverer halm til et biogasanlæg o.a. Fradraget på 2,5 kg P pr. ha vil formentlig svare nogenlunde til den mængde fosfor i halm, som i gennemsnit fjernes i Danmark. Men da hovedparten af halm til fyringsanlæg formentlig stammer fra jorde med høje udbyttepotentialer og udbredt dyrkning af vintersæd, er fradraget sat for lavt. Landbrug & Fødevarer foreslår, at fradraget hæves, og sættes til 3 kg P pr. ha (svarende til 4 ton hvedehalm pr. ha). Derved slipper man også for decimaltal.

Ad § 44 stk. 1 og 2

Udtrykket "Husdyranlæg til kødædende pelsdyr" erstatter her ordet "pelsdyrhaller", hvor udtrykket "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" i § 5 stk. 2 erstattede "pelsdyrhaller, gødningsrender og opsamlingsanlæg". Da der ikke er tiltænkt nogle indholdsmæssige ændringer af bestemmelserne, er det meget forvirrende, at begrebet "husdyranlæg til kødædende pelsdyr" tilsyneladende betyder noget forskelligt i forskellige paragraffer. Dette bør ensrettes.

Ad § 45

Det fremgår af følgebrevet, at der med de foreslåede ændringerne ikke er tilsigtet nogen indholdsmæssige ændringer. Da det er foreslået at slette den nuværende formulering af § 73, stk. 2, kan der opstå tvivl om, hvilke bestemmelser i kapitel 8, der skal opfyldes for en beholder, der indeholder vand fra et areal, der anvendes til vask af foderrekvisitter. Derfor foreslås det, at det af den foreslåede § 45, stk. 2, fremgår, at der er tale om en beholder til restvand omfattet af bestemmelserne i kap. 8.

Ad bilag 2, 2), a

"Rodcikorie" kan vel udelades, hvis cikorieudlæg forstås bredt, som hele slægten cikorie.

Øvrige kommentarer

Ad kapitel 11

Fosforlofterne giver problemer for jordforbedringsmidler med et fosforindhold med lav udnyttelse. Det gælder f.eks. have-park-affald. Have-park-affald tilføres normalt i store mængder for at forbedre jordstrukturen ved tilførsel af organisk stof. Samtidig kan der tilføres betydelige fosformængder. Fosfor i have parkaffald må ligesom kvælstof i samme formodes at have en meget lav udnyttelsesprocent. Fuld indregning i fosforregnskabet gør det problematisk at anvende produktet på landbrugsjord. Derfor skal der indføres en mulighed for at kunne anvende en udnyttelsesprocent på fosfor ligesom er tilfældet for kvælstof.

Ad § 4

Under § 4 ønskes en klar definition af begrebet "husdyranlæg", som flere steder bliver brugt i udkast til bekendtgørelsen (bl.a. i § 5, stk. 2 og 5, § 6, stk. 4 og 5, § 8, stk. 1, 9 stk. 1, 5 og 7).

Det skaber forvirring, at der forskellige steder i bekendtgørelsen står " husdyranlæg, herunder .. ". Som f.eks. i § 5, stk. 1.:

Etablering af husdyranlæg, herunder stalde, læskure m.v., gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg.....

Man kan derved forledes til at tro, at begrebet *husdyranlæg* er en fælles betegnelse, der bl.a. dækker de nævnte typer af anlæg. I § 9, stk. 1, er anført:

Husdyranlæg, herunder stalde, opsamlingsanlæg, læskure mv.

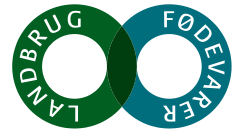
Her bemærkes, at "gødningsopbevaringsanlæg" ikke er nævnt. Vi foreslår derfor, at husdyranlæg defineres, og at man i stedet for ordet *herunder* anvender et komma, hvis lovtæksten også gælder for andre anlæg end husdyranlægget.

Ad § 34, stk. 2, og bilag 2

En kommende ny kvægundtagelse bør også omfatte bedrifter med får og geder, som den bl.a. gør i Flandern. Vi har konkret kendskab til et enkelt brug, som har malkebesætninger af hhv. geder og køer, som ikke kan gøre brug af undtagelsen.

§ 40, stk. 4. nr. 4

Landbrug & Fødevarer har tidligere gjort opmærksom på, at antagelsen om, at udbragt fosfor er sket jævnt på virksomhedens arealer ikke giver mening, og at fradraget af fosfor i handelsgødning ifølge bestemmelsen aldrig vil få praktisk betydning. Det er hensigten med reglerne, at fosfor i handelsgødning, som er tilført på sådanne arealer kan fratrækkes i gødningsregnskabet. Reglerne i stk. 4 nr. 4 er imidlertid ikke udformet hensigtsmæssigt. Årsagen er, at "det antages, at den forbrugte mængde fosfor i handelsgødning er fordelt ensartet på hele arealet med afgrøder". Som SEGES tolker reglerne, betyder det, at der reelt ikke kan tilføres fosfor i handelsgødning til ikke-harmoniarealer, såfremt harmoniarealerne er "fyldt op" med fosfor i husdyrgødning. En betydelig andel af fosfor i handelsgødning, som reelt er udbragt på ikke-harmoniarealer,

vil jo ikke kunne trækkes ud af gødningsregnskabet, da det administrativt antages at være tildelt harmoniarealerne, og her er der jo ikke plads, fordi det er "fyldt op" med husdyrgødning.

Det forekommer inkonsekvent, at eventuel fosfor udbragt i drivhuse og skove kan fradrages fuldt ud, men det kun kan fratrækkes proportionalt, hvis det udbringes på f.eks. juletræer.

Problemet foreslås derfor løst ved at slette sætningen: "Det antages, at den forbrugte mængde fosfor i handelsgødning er fordelt ensartet på hele arealet med afgrøder, som er omfattet af en gødskningsnorm...". Alternativt bør man kunne fratække det pågældende areal gange den pågældende afgrødes normfosforbehov. Alternativt på samme vis, som det nu er indført for skove i nr. 3.

Hvis ovenstående ikke er den korrekte tolkning af reglerne, bør de beskrives tydeligere. Hvis ovenstående er den korrekte opfattelse reglerne, bør de laves om, så der reelt kan tilføres fosfor i handelsgødning til ikke-harmoniarealer, hvis harmoniarealerne er fyldt op med fosfor i husdyrgødning.

Med venlig hilsen

Henrik Bang Jensen

D 33 39 44 52

M 40 37 26 32

E hbj@lf.dk